

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 10732/2023
17.05.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Иване Рађеновић, Владиславе Милићевић, Јасмине Стаменковић и Татјане Миљуш, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Силвио Хорват, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Привредни суд у Београду, коју заступа Државно правобранилаштво, Београд, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гжрр1 176/22 од 09.12.2022. године, у седници одржаној 17.05.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гжрр1 176/22 од 09.12.2022. године, као изузетно дозвољеној.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Вишег суда у Београду Гжрр1 176/22 од 09.12.2022. године и пресуда Првог основног суда у Београду Прр1 40/20 од 12.05.2022. године у ставовима првом и четвртом изреке, тако што **СЕ ОДБИЈА** као неоснован тужбени захтев тужиоца да се тужена обавезе да му, на име накнаде имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року исплати износ од 111.286,23 динара са законском затезном каматом од 01.07.2020. године до исплате и **одбија се** захтев тужиоца да се тужена обавезе да му накнади трошкова парничног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженој накнади трошкове целог поступка у износу од 42.000,00 динара, у року од 8 дана од дана пријема отправка пресуде.

ОДБИЈА СЕ захтев тужиоца за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду Прр1 40/20 од 12.05.2022. године, ставом првим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев па је тужена обавезана да тужиоцу на име накнаде имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року исплати износ од 111.286,83 динара са законском затезном каматом од 01.07.2020. године до исплате. Ставом другим изреке, одбијен је тужбени захтев у делу којим је тужилац тражио да се тужена обавезе да му на име накнаде имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року исплати износ од још 8.385,29 динара са

законском затезном каматом од 17.12.2013. године до исплате. Ставом трећим изреке, одбијен је тужбени захтев у делу којим је тужилац тражио да се тужена обавезе да му на име накнаде имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року исплати законску затезну камату на износ од 111.286,83 динара од 17.12.2013. године до 01.07.2020. године. Ставом четвртим изреке, тужена је обавезана да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 51.000,00 динара са законском затезном каматом од наступања извршности пресуде до исплате.

Пресудом Вишег суда у Београду Гжрр1 176/22 од 09.12.2022. године, ставом првим изреке, одбијена је жалба тужене и потврђена првостепена пресуда у ставовима првом и четвртим изреке. Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права, са предлогом да се о ревизији одлучи као о изузетно дозвољеној у смислу одредбе члана 404. ЗПП.

Тужилац је поднео одговор на ревизију, захтевајући накнаду за трошкове њеног састава.

По оцени Врховног суда, у конкретном случају је потребно уједначавање судске праксе о одговорности Републике Србије за накнаду материјалне штете настале због неизвршења правноснажних судских одлука у поступку стечаја вођеним над стечајним дужником са већинским друштвеним или државним капиталом.

Из тог разлога, Врховни суд је, применом одредбе члана 404. став 2. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“ број 72/11... 18/20), одлучио као у ставу првом изреке.

Врховни суд је испитао побијану пресуду, применом одредбе члана 408. ЗПП и утврдио да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а ревизијом се не указује на неку другу битну повреду прописану одредбом члана 407. став 1. тачке 2. и 3. истог закона.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је био радник „НАВИП“ А.Д. Београд, Земун и за обављени рад у време када је покренут поступак стечаја зарада му није исплаћена. Решењем Привредног суда у Београду Ст 268/12 од 15.05.2012. године отворен је поступак стечаја над стечајним дужником „НАВИП“ А.Д. Београд, Земун. Закључком Привредног суда у Београду Ст 268/12 од 17.12.2013. године тужиоцу је утврђено потраживање у износу од 119.672,12 динара у трећем исплатном реду, 23.12.2020. године му је извршена уплата 7,01% утврђених потраживања у трећем исплатном реду у укупном износу од 8.385,29 динара. Преостало тужиоцево потраживање у износу од 111.286,83 динара није намирено. Решењем Привредног суда у Београду Р4 Ст 727/19 од 08.05.2019. године, усвојен је приговор предлагача, овде тужиоца и утврђено да је предлагачу повређено право на суђење у разумном року у предмету Привредног суда у Београду Ст 268/2012 и наложено стечајном судији у том

предмету да у року од четири месеца од дана пријема решења предузме неопходне мере и радње које су потребне да би се приступило уновчењу имовине стечајног дужника. Предузеће „НАВИП“ А.Д. Београд, Земун у стечају је располагало већинским друштвеним капиталом до 25.12.2000. године, а поступак својинске трансформације (приватизације) је окончан решењем од 02.11.2001. године, од када предузеће више није пословало са већинским друштвеним, односно државним капиталом.

Код овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је делимично усвојио тужбени захтев, налазећи да тужилац има право на накнаду имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року коју је проузроковао Привредни суд за чије пропусте одговара тужена Република Србија, како по основу објективне одговорности из члана 31. став 3. Закона о заштити права на суђење у разумном року и члана 58. Устава Републике Србије. Другостепени суд је побијаном пресудом потврдио првостепену пресуду уз додатну аргументацију да одговорност тужене, у конкретном случају, лежи у том да је потраживање стечајног повериоца, овде тужиоца настало у време док је тужена била већински власник сада стечајног дужника „Навип“ АД Београд – Земун.

По оцени Врховног суда, пресуда другостепеног суда заснована је на погрешној примени материјалног права.

Одредбом члана 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року („Службени гласник Републике Србије“ бр. 40/2015), прописано је да странка може да поднесе тужбу против Републике Србије за накнаду имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року, у року од годину дана од кад је стекла право на правично задовољење (став 1). Одговорност Републике Србије за имовинску штету изазвану повредом права на суђење у разумном року је објективна (став 3).

Република Србија одговара за материјалну штету насталу због потпуног или делимичног неизвршења правноснажних и извршних судских одлука, односно у стечају утврђених потраживања запослених из радног односа који су без њихове кривице остале неизвршене и у поступку стечаја вођеним над стечајним дужником са већинским друштвеним или државним капиталом, уз услов да је претходно утврђена повреда права на суђење у разумном року (Закључак усвојен на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда до 02.11.2018. године, допуњеног на седници Грађанског одељења од 27.09.2019. године). Наведени правни закључак допуњен је на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда од 27.09.2019. године, тако да у погледу извршних дужника који не спадају у напред наведену категорију, већ се ради о физичким лицима или правним лицима која нису основана на бази друштвеног или државног капитала, свакако је нужно утврђивати узрочнопоследичну везу, између повреде права на суђење у разумном року и ненаплаћеног потраживања, те утврђивати да је управо искључиви разлог немогућности наплате тих потраживања неадекватно поступање суда. Нужно је доказати да је дужник у тренутку покретања поступка за наплату имао довољно новчаних средстава у имовини и да је поштујући редослед исплате могао да се наплати да је суд ефикасно поступао и предузимао делотворне радње у циљу наплате прописане одговарајућим Законом о извршењу.

У конкретном случају, тужилац није био у могућности да наплати своје потраживање према свом послодавцу - „НАВИП“ АД Београд, у стечајном поступку који је отворен решењем Привредног суда у Београду Ст 268/12 од 15.05.2012. године.

У том тренутку стечајни дужник је предузеће са већинским уделом приватног капитала, а потраживање тужиоца из радног односа потиче из периода након приватизације предузећа. Сагласно пракси Европског суда за људска права (Маринковић против Србије, представка број 5353/11) Република Србија је одговорна за неизвршење пресуда донетих против предузећа са претежно друштвеним капиталом, док по пракси Уставног суда Републике Србије пропуст суда да намири потраживање признато у стечајном поступку против дужника са већинским друштвеним (државним) капиталом, представља повреду право на мирно уживање имовине зајемчено чланом 58. Устава Републике Србије (Уж 4541/2017 од 24.01.2019. године). Како према утврђеном чињеничном стању послодавац тужиоца није било предузеће са већинским друштвеним или државним капиталом у релевантном периоду, погрешан је закључак нижестепених судова да у овом случају постоји одговорност тужене за предметну штету. Наиме, само уколико се ради о предузећу са већинским друштвеним или државним капиталом, тада се у односу на дуговања тог привредног друштва конституишу и посебне обавезе Републике Србије везане за заштиту права на суђење у разумном року поводом ненамиреног потраживања у висини признатог потраживања у стечајном поступку. Међутим, то овде није случај јер је послодавац тужиоца, како је у конкретном случају утврђено, приватизован 02.11.2001. године са уделом од 100% приватног капитала, а потраживање тужиоца односи се на период након тог датума, супротно наводима другостепеног суда. Зато је неоснован захтев тужиоца за исплату материјалне штете с обзиром да не постоји објектива одговорност Републике Србије за штету причињену запосленом према субјекту приватизације који није био са већинским уделом друштвеног и државног капитала у време када је настала обавеза исплате ових потраживања.

Из изложених разлога, Врховни суд је одлуку као у ставу другом изреке донео применом одредбе члана 416. став 1. ЗПП.

Тужена је успела у поступку по ревизији, па јој на основу чланова 153. став 1, 154. 162. и 163. став 2. у вези члана 165. став 2. ЗПП припадају тражени трошкови целог поступка. Висина је одмерена на име тражених и одређених трошкова за састав одговора на тужбу од стране правобранилаштва у износу од 6.000,00 динара, састав жалбе и ревизије у износу од по 18.000,00 динара, према Адвокатској тарифи важећој у време предузимања ових парничних радњи. Из тих разлога, Врховни суд је одлучио као у ставу трећем изреке.

Тужиоцу не припада право на накнаду трошкова ревизијског поступка, јер састав одговора на ревизију није била нужна радња за одлучивање у ревизијском поступку, па је применом члана 165. ЗПП одлучено као у ставу четвртом изреке.

**Председник већа – судија
Звездана Лутовац, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић